

Inbreng Energie-Nederland voor Commissiedebat Waterstof, groen gas en andere energiedragers op 8 december 2022

Nederland moet in sneltreinvaart haar aardgasverbruik verminderen, om zo tegelijkertijd de klimaatcrisis en de afhankelijkheid van Rusland te verminderen. Groene en blauwe waterstof en groen gas bieden daartoe een belangrijke oplossing.

Waterstof kan gemaakt worden uit hernieuwbare elektriciteitsproductie in Nederland en zorgt ervoor dat we een grote hoeveelheid extra zon en wind in ons systeem kunnen brengen, daarnaast kan koolstofarme waterstof en waterstofimport helpen om onze grote waterstofbehoefte op een duurzame manier in te vullen. Wij vragen u om:

1. Voor **waterstofproductie** in Nederland een doel te stellen van 80 PJ in 2030 (6-8 GW in 2030), en daar met voldoende stimulerend instrumentarium op te sturen door al volgend jaar tenders vergelijkbaar met die voor wind op zee open te stellen zodat ontwikkelaars zo snel mogelijk zekerheid hebben over het ontwikkelpad. Waterstof op zee (offshore) kan ook al in 2030 een bijdrage aan de doelen leveren, maar alleen als we daar nu al een start mee maken (pilots). Om zo snel mogelijk over te stappen op een CO₂ vrije energievoorziening. Om zo snel mogelijk naar een CO₂-neutrale elektriciteitsproductie te gaan is het noodzakelijk voor 2030 groene en blauwe waterstof in te zetten in gascentrales.
2. Voor **waterstofimport** zien wij ook graag een doelstelling (bijv. 30 PJ) en voldoende beleid om daar te geraken, de gehele internationale waterstofketen moet worden opgebouwd. De enige manier om dat te doen is vroeg zekerheden te bieden over afzet en business cases.
3. Voor **waterstofinfrastructuur** pleiten wij ervoor Gasunie de opdracht te geven zsm te starten met de aanleg van het netwerk en benodigde opslag. Nu wachten gebruikers op infrastructuur, en de infrastructuur wacht op gebruikers, dat levert onnodige vertraging op. De overheid moet dit coördinatieprobleem oplossen.

Groen gas kan een grote rol gaan spelen in het verduurzamen van ons gasverbruik en kan onze gebouwde omgeving op een laagdrempelige manier verduurzamen. Energie Nederland verwelkomt daarom ambities van de overheid om de productie zo snel mogelijk op te schalen. Om deze ambities waar te maken moeten er echter wel op korte termijn belangrijke beslissingen worden genomen:

1. Zorg in de **periode tot de bijmengverplichting in gaat** voor de juiste randvoorwaarden. Innovatiesubsidies voor vergassing, ruimere SDE++ voor vergisting en beschikbaarheid van grondstoffen. Er moeten locaties worden gereserveerd in samenwerking met lokale overheden, EBN en UvW en vergunningen moeten sneller worden afgegeven. De haarvaten van de gasinfrastructuur zullen ook moeten worden aangepast om meer invoeding mogelijk te maken.
2. De **bijmengverplichting zelf** moet vooral bijdragen aan groen gas productie in Nederland. Om een papieren werkelijkheid te voorkomen is het noodzakelijk administratieve import te weren. Weet de minister al of het juridisch mogelijk is om import van certificaten te voorkomen? De ambitie van 1,6 bcm lijkt ambitieus gegeven de uitkomsten van het CE Delft rapport. Dat is op zich niet erg, maar hoe gaat dan de ventiefunctie werken en wie betaalt de boete als de ambitie toch niet haalbaar blijkt, bijvoorbeeld door fysieke tekorten aan de juiste biograndstoffen of gebrek aan tijdige vergunningen? Het ventiel is tegelijk een risico voor investeerders die zekerheid nodig hebben over de afname. Tenslotte kan vraag uit de mobiliteitssector de mogelijke schaarste versterken en tot hoge prijzen leiden, hoe wordt daarmee omgegaan?

Hieronder gaan we verder in op de individuele punten.

Waterstof: Op alle plekken in de keten (productie, import en infrastructuur) is zekerheid nodig

1. Voor waterstofproductie in Nederland

- a. Leg, zoals voorgesteld in de Routekaart Waterstof, een no-regret doelstelling voor 2030 van 80 PJ groene waterstofproductie in Nederland vast (gelijk aan ongeveer 6 GW elektrolysecapaciteit op basis van 6000 draaiuren).
- b. Stel een helder groeipad voor de jaren tussen nu en 2030 vast dat leidt tot de vastgestelde ambitie. Wacht niet met actie tot de laatste jaren. Ook wachten op helderheid vanuit Europa kan voor vertraging en niet halen van doelen zorgen. De Routekaart Waterstof doet hiervoor een concreet voorstel:

Jaar	Tenders ¹	Realisatie	Volume H2 ²	Elektrolyse-capaciteit ³	Indicatieve koppeling ⁴
2022	Standaard beleid ⁵	2025	10	0,8	
2023	6x 100 MW	2026	17	1,4	Hollandse Kust V (2,16 GW)
2024	2x 250 MW	2027	25	1,9	Hollandse Kust V (2,16 GW)
2025	2x 500 MW	2028	35	2,6	Ijmuiden Ver III + IV (2 GW)
2026	3x 500 MW	2029	55	4,1	Ijmuiden Ver I + II + V + VI (4 GW)
2027	4x 500 MW	2030	80	6,0	Ijmuiden Ver I + II + V + VI, Nederwiek II (4 + 4 GW)
2028	4x 500 MW	2031	110	8,3	Diverse windparken (cumulatief 16 GW)

- c. Koppel het groeipad aan een toereikend instrumentarium om de (productie) doelstellingen ook daadwerkelijk te realiseren. Investeerders hebben zekerheid nodig om hun bedrijfsprocessen in te richten om de komende jaren op te schalen. Nederland is door een goede aanpak zeer succesvol geweest in de ontwikkeling van wind op zee, een vergelijkbare aanpak moet nu ook voor waterstof ontwikkeld worden. Na een periode van subsidie kan de markt dan op eigen kracht verder groeien:

- i. Het opschalingsinstrument waterstof zou al in 2022 opengesteld worden voor projecten van maximaal 50 MW. Nu die openstelling is uitgesteld moet gelijk de schaa sprong naar grotere projecten worden gemaakt. Volg hierbij de Routekaart Waterstof: in 2023 6 projecten van 100 MW. Voeg budgetten uit Groenvermogen II en het Klimaatfonds hiertoe samen.

- ii. Verhoog de maximale subsidie-intensiteit in de SDE++

- iii. Projecten die volgens de Europese Commissie van groot algemeen belang zijn (IPCEI status) mogen niet buiten de boot vallen. Hoe kunnen IPCEI-projecten die buiten de huidige IPCEI-tender vallen toch gerealiseerd worden?

- d. Voor producenten van waterstof is het cruciaal zekerheid te krijgen dat er ook voldoende afname is. Vanuit Europa komen er nationale verplichtingen voor toepassing van hernieuwbare waterstof in industrie en mobiliteit. Het is

belangrijk dat er zo snel mogelijk duidelijkheid komt over hoe Nederland die Europese doelstellingen zal implementeren.

e. Stel zeker dat er geen vertraging komt in de 21 gigawatt doelstelling voor wind op zee. Voor waterstofproductie is het van groot belang dat wind op zee in een hoog tempo ontwikkeld wordt. Overweeg om de gigawatten die na 2030 gepland staan al naar voren te halen als elektrolyse plaatsvindt nabij de plekken waar wind aan land komt en/of deels offshore kan plaatsvinden.

f. Verzoek de ACM een brede herziening te maken van de nettarieven voor elektriciteit op basis van flexibiliteit en eventueel locatie. Nettarieven hebben een grote impact op elektrificatie-projecten, waaronder waterstof, maar ook elektrische boilers en opslag.

g. Wacht niet met waterstof op zee. Als we nu starten (bijvoorbeeld als onderdeel van de reeds geplande windtenders) met een aantal pilot-projecten, kan offshore waterstof in 2030 of kort daarna al een significante rol spelen in de productie van waterstof. Het rapport "Alles uit de kast", geschreven vanuit het Uitvoeringsoverleg Klimaatakkoord, toont daarnaast aan dat er al voor 2030 meer offshore wind mogelijk is als die wordt gecombineerd met offshore waterstofproductie, omdat offshore waterstof voorkomt dat het al belaste elektriciteitsnet wordt ontzien.

h. Waterstof kan ook een rol spelen in het CO₂ vrij maken van (regelbare) gascentrales wat weer belangrijk is voor leveringszekerheid van elektriciteit. Ontwikkel een stimuleringskader om voldoende CO₂-vrije regelbare capaciteit beschikbaar te maken. Het door het kabinet ingestelde Expertteam Energiesysteem 2050 adviseert in haar tussenrapportage om het elektriciteitssysteem al in 2035 CO₂ vrij te maken.

i. Koolstof arme (blauwe) waterstof uit aardgas kan bovenop de ambitie voor groene waterstof bijdragen aan extra (kosten-effectieve) CO₂ reductie. Immers, in alle scenario's wordt nog jarenlang gebruik gemaakt van aardgas en ook daarvan willen we de CO₂ reduceren. De huidige SDE++ methodiek levert onvoldoende ondersteuning voor een sluitende business case voor nieuw te bouwen installaties.

2. Voor waterstofimport

a. Stel een beleidsdoelstelling voor import vast, bijvoorbeeld van 30 PJ import van groene waterstof in 2030.

b. Gezien de niet-bestaande internationale markt voor waterstof is het niet realistisch ervan uit te gaan dat er vlak voor 2030 nog besloten kan worden om (extra) waterstof te gaan importeren (zoals dat nu ook voor LNG zeer lastig blijkt). Het kost veel tijd om de benodigde productiecapaciteit, transportcapaciteit en import en export infrastructuur op te bouwen. Daarom moeten nu al langetermijncontracten over de hele keten worden gesloten.

c. Geef zekerheid over toekomstige vraag en aanbodontwikkeling aan exporteurs, transporteurs én afnemers via een mechanisme zoals H2Global.

2. Voor het waterstoftransportnet

a. Energie-infrastructuur is een essentiële randvoorwaarde voor de industrie om hun klimaatambities waar te kunnen maken. Er worden harde randvoorwaarden aan de industrie gesteld als het gaat om verduurzaming, het beschikbaar maken van deze infrastructuur is een logische wederkerige verantwoordelijkheid.

b. Maak daarom een voortvarende start met het waterstofnetwerk door Gasunie (HNS) de opdracht te geven om zo snel mogelijk te starten met de aanleg van een betaalbaar en betrouwbaar landelijk netwerk tussen de 5 industriële clusters.

- c. Stel getekende contracten met gebruikers van het transportnetwerk niet als randvoorwaarde voor het verstrekken van de subsidie en het starten van de aanleg. De markt wacht nu op zekerheid over infrastructuur, en de infrastructuur wacht op zekerheid van de markt. De ervaring op het elektriciteitsnet leert dat die aanpak zeer nadelig kan uitpakken, met infrastructuurtekorten tot gevolg. De overheid staat aan de lat om dit coördinatieprobleem op te lossen.
- d. Maak de transportkosten voor launching customers van het netwerk betaalbaar en stabiel voor de komende jaren. Zekerheid is van belang voor het tijdig kunnen maken van investeringsbeslissingen. De minister wil de tarieven baseren op 3 GW aangesloten capaciteit in 2030 terwijl minimaal 6 GW nodig is om de doelen te halen. Dat hogere doel meenemen in de tariefbepaling levert de launching customers een 50% lager tarief op, dat kan een belangrijke bijdrage leveren aan positieve investeringsbeslissingen.
- e. Geef rechtszekerheid aan partijen die willen aansluiten op het waterstofnetwerk door de rol van HNS vast te leggen in de Energiewet en volg het voorbeeld van het wind op zee beleid door ontwikkelaars schadeloos te stellen als infrastructuur niet tijdig klaar is.
- f. Sluit voor wat betreft infrastructuur van elektrolyzers aan bij de wind op zee-systematiek waarbij een vergoeding wordt gegeven aan ontwikkelaars als de infrastructuur (waterstof of elektriciteit) niet conform het uitrolplan wordt gerealiseerd en de waterstofinstallatie als gevolg daarvan buiten gebruik moet blijven.

Benut de potentie van groen gas

Groen gas heeft een enorme onbenutte potentie. In de landbouwsector bijvoorbeeld kan groen gas productie bijdragen aan beperking van methaan- en stikstofuitstoot. Het kabinet wil in 2030 een productie van 2 miljard m³ (2 bcm) realiseren, een vertienvoudiging t.o.v. 2020. Dat levert 3,6 Mton CO₂-reductie op.

Groen gas kan een bijdrage leveren aan verduurzaming van het energieverbruik in onze gebouwde omgeving en ook in andere sectoren. Een groot voordeel is dat de bestaande aardgas infrastructuur daarvoor gebruikt kan worden.

Een belangrijke stimulans voor de ontwikkeling en inzet van groen gas is de aangekondigde bijmengverplichting van 20% groen gas (1,6 bcm) in de gebouwde omgeving in 2030, oplopend vanaf een startniveau van 0,15 bcm in 2025.

Er zijn nog diverse knelpunten. De productie van groen gas moet fors opgeschaald worden, terwijl veel technologieën nog niet volwassen genoeg zijn. Er zijn voornamelijk niet voldoende grondstoffen beschikbaar. Verder is er hoogstwaarschijnlijk concurrentie vanuit buurlanden, die ook groen gas systemen zullen opzetten. Tot slot zal er druk op de beschikbaarheid van certificaten door alternatieve inzet in onder meer HBE's.

Voor groen gas vraagt Energie-Nederland u om de volgende zaken onder de aandacht van minister Jetten te brengen:

1. Voor groengas productie in Nederland in algemene zin:

- a. Ontwikkel een passend instrumentarium, dat stuurt op de hele keten van groen gas. Cruciale elementen:
 - i. Gerichte innovatie subsidies voor nieuwe productie technologieën, zoals vergassing, en voor innovaties in de keten. Deze techniek is nodig om de doelen te halen en valt nu tussen wal en schip.
 - ii. SDE++ (met een budget 'hekje' voor het domein 'Moleculen', vanwege de nu nog hoge subsidie intensiteit) voor verder ontwikkelde technologieën, zoals vergisting. Totdat de bijmengverplichting van kracht is kunnen er flink extra meters worden gemaakt.

iii. Instrument(en) voor borgen van beschikbaarheid van voldoende (bio)grondstoffen, die uiteraard moeten voldoen aan de geldende Europese en nationale duurzaamheidseisen, en voor betaalbaarheid van (bio)grondstoffen.

b. Energie-Nederland vraagt dat de minister met medeoverheden afspraken maakt over sturen op optimale locatiekeuze en versnelde procedures. De verwachte appreciaties van EZK over de onderzoeken van EBN (rol voor mijnbouwlocaties) en UvW (rol voor waterschapslocaties) moeten bijdragen aan een snelle start. Doorlooptijd van projecten is nu vaak meer dan 5 jaar. Als het doel voor 2030 binnen bereik moet blijven dan moeten veel besluiten over nieuwe productiecapaciteit al ruim vóór 1 januari 2025 genomen zijn.

c. Toegang tot gasinfrastructuur. De verwachting is dat de bestaande gasinfrastructuur niet toereikend zal zijn voor vele nieuwe productielocaties, op plekken waar beperkt of geen gasinfra ligt. Hoe denkt de minister dit probleem op te lossen?

2. Voor de bijmengverplichting van groen gas in de gebouwde omgeving

a. De bijmengverplichting moet bijdragen aan de productie van groen gas in Nederland. Op dit moment exporteren producenten bijna alle GVO's. Dat is in het licht van de bijmengverplichting onwenselijk. Bij voorkeur zou het ook niet mogelijk moeten zijn om aan de verplichting te voldoen door buitenlandse groen gas certificaten te importeren. Aan de andere kant is het ook belangrijk om hoge boetes voor leveranciers vanwege te lage hoeveelheden groen gas te voorkomen.

Kan de minister aangeven of hij voorgaande zaken rondom im/export juridisch haalbaar acht?

b. Het onderzoek van CE Delft over de bijmengverplichting groen gas geeft aan dat 1,6 bcm niet haalbaar is, zonder ingrepen in onder meer de HBE-markt (zie blz. 84). Energie-Nederland ondersteunt de keuze voor een ambitieuze doelstelling. Maar die moet wel realistisch zijn omdat energiebedrijven anders met hoge boetes kunnen worden geconfronteerd, terwijl het groen gas fysiek niet beschikbaar is. Een te hoge verplichting leidt dan tot verdere verhoging van de energierekening van consumenten.

Waarom kiest de minister voor deze ambitie van 1,6 bcm in 2030?

c. Hoogte van de bijmengplicht en ventiel: de precieze groeicurve van de plicht is nog niet bekend, maar duidelijk is dat deze start op 0,15 bcm in 2025 en vervolgens moet uitkomen op 1,6 bcm in 2030. EZK denkt na over een ventiefunctie voor het geval een jaarlijkse doelstelling te hoog is.

Is al zicht op de criteria voor deze ventiefunctie? Een belangrijke criterium daarbij is de impact van een ventiel op bedrijven die al veel of juist nog niet veel certificaten hebben ingekocht om te voldoen aan de plicht en voor producenten die zijn uitgegaan van een bepaald gebruik van groen gas.

d. Kijk niet alleen naar de aanbodzijde, maar ook naar de vraagzijde. Die heeft de minister nu onvoldoende in beeld. Denk daarbij aan de wijze van doorbelasten van kosten van de verplichting, impact op de energierekening, onderscheid kunnen maken tussen huishoudens en bedrijven.

i. Energie-Nederland vraagt de minister te voorkomen dat door concurrentie van groen gas voor de gebouwde omgeving en voor mobiliteit de prijzen stijgen.

Nu wordt toepassing van groen gas in de mobiliteit extra gestimuleerd via een vermenigvuldigingsfactor in de HBE-systematiek. Dit leidt tot een ongelijk speelveld tussen toepassing in mobiliteit en gebouwde omgeving.

- ii. Verder vraagt Energie-Nederland om de details van de vormgeving van de verplichting op tijd aan te kondigen. Dan kunnen leveranciers de verwachte meerkosten ook op tijd in hun contracten opnemen. Zeker voor contracten van langere duur is dat van belang.
- iii. Voor reeds bestaande langlopende contracten geldt dat de meerkosten niet zomaar kunnen worden doorbelast, hoe wordt geborgd dat die meerkosten wel in rekening gebracht mogen worden bij klanten?
- iv. Hoogte van de boete: als een leverancier onvoldoende certificaten heeft ingekocht krijgt die een boete opgelegd. De hoogte van de boete moet uiteraard hoger zijn dan de kosten voor het kopen van certificaten (anders heb je geen prikkel), maar niet onredelijk worden. Welke principes wil de minister hanteren voor de hoogte van de boete?